

Normalment quan anem pel carrer estem més capficats amb les nostres cabòries que en admirar les cases i edificis que ens surten al pas. Algun dia aixequem el cap i, ostres! quin edifici més fantàstic! Això és el que em va passar un dia pel carrer del Pi anant a la feina. En aquestes ocasions m'aturo i penso: qui hi devia viure? Com vivien? Què devien menjar? Com estimaven? En què somniaven?

Quasi sempre les preguntes no tenen resposta i ens quedem amb les ganes de saber-ne alguna cosa. El temps passa i esborra els records.

Aquest cop tinc sort, en aquella casa del carrer del Pi hi va viure el Baró de Maldà. Ara, és clar, hi ha les galeries Maldà i la botiga Calaix de Sastre. Aquest membre de la noblesa catalana es va dedicar des de 1769 a 1816 a escriure qualsevol cosa que passés al seu voltant. Amat va escriure sempre en català. Encara que la seva qualitat literària és molt discutible –Fuster considerava al baró com a “tonto”– el cert és que la seva lectura és molt interessant. Amat escrivia només per entretenir-se. En la fi de l'Antic Règim els nobles no tenien altra feina que menjar, beure i no fer res. A Calaix de Sastre trobem tantes respostes a aquelles preguntes que a la fi el personatge ens pot acabar sent simpàtic. És clar que no tenim cap testimoni dels seus pobres vassalls de Maldà i de la Morana que segurament no els cauria massa simpàtic qui els extorsionava i els obligava a viure en la més absoluta pobresa. El volum VIII abasta de l'any 1808 fins a l'any 1810, els dos primers anys de la guerra de la independència. Assistim en primera línia

Vull ser Baró

JORDI SERRANO I BLANQUER

a l'arribada a Barcelona dels francesos i les seves idees revolucionàries. Posteriorment acompanyem els nobles catalans fugint de Barcelona. Trepitgem tota mena de camins. Primer cap a Vic. De Vic a Moià. De Moià, fugint de les salvatjades de la guerra, anem a Berga. De Berga a Cervera. De Cervera a Montserrat. I després Albereda, Igualada, Manresa, i altra volta Berga.

La noblesa catalana se sent abandonada de la monarquia castellana. Poc a poc emergeix un cert sentiment de catalanitat. Amat explica que els castellans “diuen prou pestes de Catalunya i no voler-los los catalans” (139). El poble s'alça en armes i canta cançons com “Correu fills de la pàtria contra el gavatxo traïdor” (220). Amb Calaix de Sastre podem saber aquells aspectes subjectius que, normalment, queden al marge dels tractats d'història. Amb Maldà ens podem fer una idea molt clara de com vivien aquella guerra els catalans. Un d'aquests aspectes és el relat esborronador de l'entrada dels francesos a Manresa (242). El terror

recorria les terres catalanes. La resposta en forma de guerrilles no es fa esperar.

El Baró, però, té encara temps per visitar una de les seves possessions –La Morana– per realitzar la periòdica extorsió als pagesos. La rebuda de “missenyor” és més eloqüent que trenta tractats. Mentre els vassalls menjaven “sopa, cols i farinetes” (136) o “trunfos –patates– cols i farinetes amb pa” (324) els nobles i els capellans vivien a cos de rei. Vegem si no el menú, que en plena guerra, van menjar el Baró a la casa de Guissona on es va refugiar el bisbe de la Seu d'Urgell, el castellà, Francisco de la Dueña i Cisneros: escudella de macarrons amb formatge ratllat, sopa de pa amb carn d'olla –amb tots els seus ingredients–, salseres de plata amb salses de julivert i de tomàquet, perdius amb suc, cansalada i pernil adobat, porcell enter, crema de llet, almívar, cafè amb sucre. Els coberts eren de plata (205). La vida social de la noblesa catalana anava estretament lligada a la vida social del clergat... El Baró menjava xocolata amb pastes matí i vespre i encara li quedava temps per assaborir com un ecologista: “la fragància de tota aquella verdura” referint-se a la vegetació (270). Un dels aspectes curiosos d'aquest volum és la referència que ens fa del Pi de les Tres Branques, prop de Berga. Per Maldà sabem que en aquells temps les tres branques del pi simbolitzaven la Santíssima Trinitat! (320) Sort que els descreguts republicans independentistes que hi van un cop l'any a fer-hi celebracions no ho saben!

Del Baró de Maldà acabem per saber-ho tot, fins i tot que es feia

TEIXITS SALVADOR

els teixits que tenen estil

Indústria, 33 - Tel. 93 725 65 90 - 08202 Sabadell

MONTESINOS

Recordi... per Catifes - Banderes
Tapisseria - Cortinatges
Moquetes - Cobrellits

Gràcia, 18 • Tel. 93 725 43 08 • SABADELL

CORREDOR D'ASSEGURANCES

Alfonso XIII, 16 • E-08202-SABADELL
Telf. 93 725 87 77* • Fax 93 725 82 47

pets al llit: "...disparant jo alguna canonada pel forat del detrás" (97).

Ja ho veieu, als llibres hom pot trobar-hi de tot, fins i tot respostes a les preguntes més increïbles.

En els volums de Calaix de Sastre donem una ullada a un món que ha desaparegut: el món de l'antic règim. Era una societat sotragada pels grans canvis econòmics, socials i culturals, però encara conserven el perfum –o la pudor– depèn de com es jutgi, d'una època on uns pocs centenars de persones privilegiades –senyors feudals o capellans– vivien a cos de rei a costa de tot un poble. Als ulls d'avui sorprèn entreveure com la religiositat era cosa dels privilegiats, mentre que les classes populars vivien entre l'anticlericalisme més primari –vegis les pors al carnestoltes– i la superstició més profunda –vegis les processons amb la verge de la Mercè quan no plovia–. Estem en una època on l'Església Catòlica era omnipresent i havia aconseguit cristianitzar totes les creences paganes. Cal recordar que pagana prové de "pagus" o poble. És a dir, l'Església havia aconseguit amb calçador passar d'una religió monoteïsta a una religió amb desenes de deus i deesses, a les quals es continuava confiant per a tota classe de ventures i desventures. Sorprèn també reviu una Barcelona que es limitava al que avui s'anomena Districte de Ciutat Vella i on el seu carrer principal era el carrer Ample. En aquells temps es podia anar de cacera o anar a buscar bolets per on avui passen autobusos i milers de cotxes.

Ara que tant es parla de l'atur i els nous jaciments d'ocupació, més

DAUMIER. 1837

valdria parar-se una estona, llegir Calaix de Sastre, i pensar una mica. La solució és que tots poguéssim viure com el Baró. No cal buscar noves ocupacions laborals, el que cal és viure bé. Fa dos segles el Sr. Amat ho va aconseguir.

(*Rafel d'Amat i de Cortada, Baró de Maldà. Calaix de Sastre, VIII. 1808-1810. Ed. Curial. Barcelona, 1996.*)

UNITE I ECTE
GALERIA D'ART

Pedregar, 10
Telèfon 93 726 51 22
08202 SABADELL

CIABARRO
ART

Rambla de Sabadell, 82 • SABADELL
Telèfon 93 726 57 85

GALERIA **ROVIRA**

Sant Pere, 22 • Tel. 93 726 19 59
SABADELL